

XIII. Broj

Glavna i odgovorna urednica: Melita Anušić

Uredništvo: Jakov Bajić, Sara Kopeczky, Luka Krstulović, Ivana Šeput, Mia Elez, Ana Zorica, Kristina Kodžoman

Savjetnici: dr. sc. Simon Ryle, dr. sc. Brian Willems, dr. sc. Melanija Marušić

Grafi ki urednik: Jakov Bajić

Tehni ki urednik: Jakov Bajić

Lektura i korektura: Melita Anušić, Jakov Bajić, Sara Kopeczky, Luka Krstulović, Ivana Šeput, Mia Elez, Ana Zorica, Kristina Kodžoman

Crtež na naslovnici: Kristina Kodžoman

Izrada omota: Jakov Bajić

Kontakt: Filozofski fakultet u Splitu, ured Odjela za anglistiku, Radovanova 13, 21 000 Split

E-mail adresa uredništva: thesplitmind1@gmail.com

Web stranice: <https://www.facebook.com/Split-Mind-706875336087736>

Nakladnik: Filozofski fakultet u Splitu

Tiskara: Dalmacija papir

Naklada: 250 primjeraka

ISSN: 1845-6588

THE SPLIT MIND

Časopis za književnost i kulturu studenata
Filozofskog fakulteta u Splitu

Split, 2015.

SADRŽAJ

Riječ urednice	6
--------------------------	---

Poezija

Stjepan Crnić	11
Mia Elez	12
Ilda Koca	18
Marija Dejanović	21
Nera Meliš	23
Paula Čačić	25
Dijana Pekić	28
Igor Petrić	30
Stipana Šabić	31
Nela Stipanović Radonić	32
Mirjana Vlašić	35

Rezultati natječaja za najbolju neobjavljenju pjesmu Gradske knjižnice Solin 2013. godine	38
---	----

Maja Aralica	38
Siniša Matasović	39
Jurica Benzon	41

Proza

Zora Birimiša	47
Goran Brozović	51
Karlo Šimac	56
Marko Kovač	59
Franjo Marinić	65
Ana Pisac	68
Sandra Polić-Živković	71
Jakov Bajić	73

Prijevodi

Melita Anušić	85
Ivana Šepuť	88
Sara Kopeczky, Antonija Bosanac	90

RIJEČ UREDNICE

Biti ili ne biti? pitanje je koje smo si često postavljali proteklih godinu dana. Na putu prema izradi XIII. broja The Split Minda naišli smo na niz prepreka koje smo zajedničkim snagama uspješno prebrodili i vama, našim vjernim čitateljima koji ste uz nas bili svih ovih godina, donijeli još jedan broj omiljenog časopisa. Novi broj nešto je mršaviji no neki prethodni brojevi, ali ništa manje kvalitetan, zanimljiv i kreativan.

Tijekom izrade novoga broja podršku su nam pružali mnogi kojima se zbog toga želimo iskreno zahvaliti i koji će, nadamo se, uz nas ostati i u budućnosti. Jedino veliko hvala:

- dekanu Filozofskog fakulteta prof. dr. sc. Aleksandru Jakiru koji je još jednom pokazao koliko cijeni studentske projekte, koji nam je pružio podršku i stao uz nas kad je to bilo najpotrebnije,

- Studentskom zboru Filozofskog fakulteta koji nam svake godine pruža podršku,

- Studentskom zboru Sveučilišta u Splitu,

- profesorima Simonu Ryleu, Melaniji Maruši i Brianu Willemsu koji su nas motivirali stalno propitujući napredak u izradi časopisa, prikupljajući studentske radove i potičući studente na uključivanje u rad Uredništva, a koji će nadam se uvijek biti tu za buduće generacije,

- djelatnicima tiskare Dalmacija papir na strpljenju i susretljivosti,

- novim i starim autorima koji su časopis još jednom obogatili izuzetno kreativnim radovima,

- kolegama i prijateljima Jakovu Baji u, Miji Elez, Kristini Kodžoman, Sari Kopeczky, Luki Krstulovi u, Ivani Šeput i Ani Zorici koji su odgovorili na stotine poziva i poruka u pomoć i za koje sam sigurna da će svojim radom, upornošću i disciplinom svaki sljedeći broj učiniti još boljim od prethodnoga.

Nekima od nas ovaj broj zadnji je u čijoj izradi sudjeluju kao urednici, a za one koji ostaju ne brinem jer znam da imaju jasnu viziju onoga što The Split Mind jest i treba postati.

A sada se zaputite na 96 strana dugo putovanje u kojem ćete zasigurno uživati.

Melita Anuši

POEZIJA

ONA JE TU

Stjepan Crni

Uvijek kad tako sjedim
i razmišljam o svemu,
ona je tu.
Obično kad gledam prolaznike,
te nepoznate ljude,
vidim i nju.
I kad pođem – bilo kamo,
il' zaželim biti s nekim,
ona je tu.
A opet kad maštam,
ja uvijek sam leptir, a ona cvijet.
I noću kad sanjam, u svakom snu,
ona je tu.

TUĐI ŽIVOT

Mia Elez

Bojim se života
koji neću živjeti,
svih gradova
i obala
koje nikada
neću vidjeti
kao i ovoga
iz kojega se
duže od tjedna
neću maknuti,
i onih indijskih
bubnjeva koje
će neki drugi
slušati,
obične kućice
za lutke koju
nikada neću
imati,
svih putovanja
koje će neki
nepoznati ljudi
doživjeti,
i mojih snova
koje će netko
drugi, sretniji
odsanjati

Bojim se svih
prosječnih stihova
koji će sa mnom
umrijeti,
koje nitko neće
pročitati,
sitnih pozornica
u mračnim rupama
na koje neću
kročiti
i onih pripremljenih
riječi u ljutnji
koje neću nikome
u lice uspjeti
sročiti,
onih knjiga koje
neću ni
napisati,
i više od ičega -

promašenog, tuđeg
života
koji ću do zadnjega
daha pasivno
disati

VOJNIK

Korača u odori
vojnika na čelu
voda
i od sve djece,
baš prema meni
hoda

“Obriši tu surlu”
govori strogo
pred njima -
“Zar ne vidiš
da je bura,
zar ne vidiš
da je zima!”

Budi dobra
prema svima
i slušaj tetu
i nemoj da
čujem da si
radila problem
na izletu!”

Reče još
i da stavim
čvrsto šal
oko vrata,
okrene se
i vrati svojoj
povorci rata,

a sve to
lica draga
i koraka
odlučna,
ali blaga

...

I to vam je
vojniki
sa srcem
od zlata,
to vam je,
ljudi,
moj tata

PROLAZNICI

Gledam ljude
oko sebe
i pratim
njihov prazan
hod,
nešto nalik
na žalosni
i tmurni
mimohod

Vidim ih
kako se
ulicama
beživotno vuku
i kako im
sva težina
pomalo ispada
iz njihovih
slabih ruku;

A njima su oči
bljede,
vodene
i sive
i da ne trepnu,
tko bi vidio
da su ipak
još žive?

Lica su im
isprana i
mrtva
i sve što rade
je to da sjede
i čekaju dan
dok konačno
ne ishlape
i posijede

Sve to čitam
iz njihova hoda
i eto nam onda
te ljepote
koja guši -
eto nam našeg
naprednog doba
u kojem sve
raste
dok se naš
duh
dio po dio
ruši

1.

Ilda Koca

Korijenje dosegne nebo
s druge strane Zemlje
i tamo se čini krošnja,
a ne rađa,
tamo se čini snažnim,
a bez lišća je
i ptica.

Ako zbog gravitacije
možemo otići
na drugi kraj svijeta,
ne znači da tamo nas
ne boli krv.
Od naopakosti.

A svuda ima divljeg rastinja
i svuda je Mjesec:
nekad - Sunce,
nekad - srp.

2.

Uvijek negdje tamo
i uvijek ovdje.

jednako strpljiva,
i jednako ne.

drugima nek
poklone kontinente
srebro,
i brodove,

meni neka daju
ograde,

da ih rušim.

3.

Kada sam ga tog dana vidjela,
rekla sam sebi:
Evo ga Čovjek koji izgleda kao Nil u podne,
Planeta gledana sa zvijezde kroz teleskop, dugo.
Njegov je glas crn kao ploča od gramafona.
i on mora biti brat Bukovskom, jer njegova brada grize život.

Kada Čovjek kupuje novine, to ne izgleda nimalo jednostavno:
Križaljka postaje enciklopedija o kvantnoj fizici.
Dok prebira pogledom-
Kao da ih već sve posjeduje i kroz korice čita.
Iz svakog pokreta progovori po jedan slog patnje,
I u tom času preko kraljeznice ga ošine svjetlost.

Kada u kutu novina nacрта par linija,
To ništa drugo nije već Vasiljeva Fuga,
(dimenzija 129.5×129.5 cm)
A njegova soba postaje Soba u Arlu
koja zasigurno izvan kadra ima još kakav klavir.

Evo ga čovjek, zbog koga je imenica poezija ženskog roda
i zbog koga riječi nemaju način da se izgovore.

(Osim u žene što prodaje novine, naravno)

ODUŠEVLJAVAM SE METALNIM VRATIMA

Marija Dejanovi

postavljenima da ne možemo proći
jagodice oksidiraju na hladnim reljefima
hladni pupak ključanice kao mrtva zvjezdača
čudiš se što poštujem svoga tamničara

preparirano staro
kako ne razumiješ
zagrade rade u oba smjera
ono ne može van kao ni mi unutra
hermetično u brižno iskovanoj tradiciji
tisućama godina i ruku
sjaji vosak
nedodirljiv
iza uglančanog praga
uvijek mistično zapečaćena

kako svaki put
novi prođu?
kad se čini da nikad ne otvaraju vrata

kako u sve većem broju
kupe prašinu
figure svetaca javna čuvana tajna
kako se oni razmnožavaju?

tope se na dodir
uzdižu se uzdišući pod našim plavim pogledima
miješaju se ruku pod ruku, usta preko usta
leti perje
sjajna slova
čuvana kao dobro vino ili drvo
lica lijepog i mudrosti
što je starije, to nam je značajnije

zapalio si temelje i srušio krov
nagurao opuške u rupe koje svijetle
mrtve oči u plamenu, zvala sam ih zvijezde
mrtvih muza tope se lica
u kovitlacu nečeg što se čini da je sutra

zatim sjedaju na pod
skoro iste kao prije.

gledam svoje zvijezde u oblacima dima.

SNOVI PRIČAJU O ODLASKU, U SNOVIMA SI UVIJEK JAK

Nera Meliš

Nisam pronašla proporcionalni dio sebe u muškarcu

a nisam pronašla ni boga.

Dotakla sam zvijezde ležeći na daskama teatra; misleći „Ovako bi se dalo živjeti.“

A dalo bi se i umrijeti.

Odjevena u čaroliju crne čipke pružam ruke i čekam tvoj dodir: na tebe me asocira ljepota, a obasjavaju te reflektori.

I ja sam tebe, takvog, zavoljela, prije mnogo godina, kada si omotan u plaštove nepoznatoga, igrao ludu kao što je danas i ja igram, i smiješio se u najljepšim bojama.

I tada, ja sam psovala tvoje silaženje sa scene, i tvoj odlazak nisam popratila riječima.

Fascinirano sam gledala tvoje paljenje cigarete i bljedilo usred skinute šminke; ja sam učila o teatru, a mislila sam da znam sve o ljubavi.

U tebi sam našla boga. Tako sam te nazivala, od svojeg prvog zaljubljenog pogleda, i takvog te vidim i danas. Golog. Scenskog. Privatnog. Boga.

Noćima su me budili snovi o tebi, tvoja brada kako se trlja o moje tijelo, tvoji poljupci niz moja bedra, tvoje riječi, izgovarao si meni najdraže stihove.

Ja sam samo šaptala; Opet ćemo se sresti, opet ćemo se sresti.

Znala sam da si ucrtan u mene, ja sam tvoja duša u ljubavi.

Umirem u svijetu ljepote kako bih te poljubila za neki strani dan.

Za šaćicu prihvaćanja od muškarca koji je moja patnja liježem i tražim rješenje u plahama.

Pusti neku dobru stvar, vrišti mi na uho čarobne riječi, budi ono što znaš da bi ti i ja mogli biti.

Pouzdam se u moju vjernost i umijeće, ljubila sam ja u godinama između sebe i tebe.

NASMIJANA

Paula a i

želim se probuditi u tebi
 izopačena
 nemirna
 neustrašiva
 ž i v a
 kao vatra
 b u d n a
 kao sokol
 o č i j u
 uperenih
 u čvrsti kalup
 tvoga sjetnoga smiješka
 želim se probuditi u tebi
 i zaprijetiti tišini
 da nas ne uznemiruje
 treptajem, kašljem,
 neka s nama pleše
 po sobi,
 neka lamaće jezičkom vjetra
 i plaši,
 poput kakvog klepetala,
 zle duhove, zle ptice.
 želim se probuditi u tebi
 i ne znati
 da si jučer okrznuo rame
 o moju čvrstinu, hladnoću
 i sklonio

nakupljeni baršun
s mojih zglobova
- sada mogu letjeti.
sada mogu poći
nasmijana.
sada mogu prijeći
cestu,
a da poginem
u koraku,
nasmijana.
želim se probuditi u tebi
iznova i iznova,
u sasma različitim oblicima,
različitim izrazima;
bivati večernje sunce
na tvojoj koži,
zibati tvoje drhtaje
pod svojim prstima...
želim se probuditi u tebi,
izbiti taj gar što me tišti
što dalje, dalje
iz zjenica.
osluhnuti
što nam to vrijeme
pritajeno šalje, šalje.
sada mogu poći
nasmijana.
sada mogu prijeći
cestu,
nasmijana
...

U SARAJU VIDAŠE MI RANE

Tolike ne vidjeh te dane.
u saraju vidaše mi rane.
Vala, bez tvoga lica,
viđah tek krila ptica.
Zaman,
oslijepit ću od tuge,
aman,
srcu eto smrti duge.
Kosa crnih,
svilena jeleka,
cjelov vrnih,
i vidjeh meleka.
Tolike ne vidjeh te dane,
u saraju vidaše mi rane.
Vala, bez tvoga lica,
viđah tek krila ptica.
Kazaše nije za te pusta delija,
već momak oran mirisa melija.
Oči isplakah, dušu ispustih,
zarad ašik dilbera zaustih:
nek' je njemu sirota bašta,
nek' kiti me đulama svojim,
drag je on srcu mome, jašta,
i navijek zvat ću ga mojim!
Kosa crnih,
svilena jeleka,
cjelov vrnih,
i vidjeh meleka.

A NISMO ZNALE

Dijana Peki

Imale smo sve
U sjeni stabala
U vruća, sparna ljeta
S mirisom mora
Dok čuvale smo naivnost,
Iskrenu, djetinju radoznalost
Pod budnim okom Boga.

Razbijenih koljena,
Krezubih usta
I kratke kose
Smo hodale.

Mirisale smo livade,
Sanjale smo pašnjake.
Dugo smo hodale
Da bismo okusile život –
Da bismo bile poput odraslih
Moja sestra i ja.

SLUŠAMO RADIO

Uzela sam kutije.
U kutije slagala sam sjećanja
Poput ploča vinila.
One ružne na najvišim su policama.
Zgužvane, spaljene,
Rastočene.
Ljestve stalno padaju i
Zaboravljam polako.
Moje plave ljestve nekad
Uvis naglo bace me vinilima.
Zgužvanim, spaljenim,
Rastočenim.
Stala je bura misli.
Opet slušam radio.
Spaljenog nema.
Zgužvano je prošlo.
Rastočeno je povijest.
Slušamo radio.
Ti mi se smiješiš.
Konzumiraš misli moje
U jelu ljubavi.
Gledam te i ljestve ne penju se.
Kamenčice ti dajem
Od kojih praviš nam dom.

IZNAD OČEKIVANJA

Igor Petri

Pokušat ću uzeti komad zemlje
i napraviti masku
s kojom želim bos hodati
ulicama svoga grada,
nepokošenim livadama trnovitog cvijeća
i osakaćenim šumama.
Kroz vodu, kroz blato,
sitan pijesak
prekriven oklopima sedefastih školjaka,
svuda ću je nositi,
skrivajući lice od pogleda
nepoznatih ljudi
čija sam imena možda nekad davno znao,
svuda ću je nositi,
sve do kamena
otrgnutog iz utrobe gladne zemlje crnice,
na kojem ću je u prah pretvoriti,
vratiti zemlji od koje sam je uzео,
na trenutak zastati,
ispričati se nebu
i otići.

IZA ZATVORENIH VRATA

Stipana Šabi

Mogu stvarati pokretom ruke na papiru
ludaste i mudre riječi što ću ih svijetu poklanjati,
mogu uhvatiti i zadržati vrijeme na bijelim površinama
ili dozvati sjećanje i pretočiti najdublje zakopane osjećaje
u tintu kojom ću oblikovati riječi
što će postati vidljivi znaci mojih unutarnjih stremljenja.
Mogu pustiti misli da plešu po trgovima velebnih gradova
i biti nevidljiva među užurbanom masom
koja se probija do svojih ciljeva
ili mogu zakotrljati misao po žitnim poljima
i probuditi se na lađi što plovi mirnim morima.
Mogu postati mali tvorac svog unutarnjeg dijela svemira,
smiriti nemire,
uspavati strahove što stoje poput čuvara na vratima kaveza mojih
neostvarenih želja,
mogu probiti srcem barijere ljudskih pravila
i kročiti po bijelim oblacima,
iza zatvorenih vrata, u samoći bez ograničenja.

SLUČAJNO ILI NE

Nela Stipan i Radoni

u zoru bez ijednog zvuka
zalutah
slučajno ili ne
na ovo bojno polje puno magle i dima
stadoh i
gledam
pali su pali mnogi
u ranama prostrijeljeni
leže
u očima im lešinari kruže
umjesto paunovih krila
i mojem se konju prijete
sjaši
odustani
bježi
prije no što dobiješ kopljem u čelo
ovdje se borilo prsa u prsa
za riječi
a tebe nije bilo
pali su pali mnogi
okasnih
da im prinesem barem gutljaj vode
u ruci

...

SVE JE TO ZBOG ŠEŠIRA

dođi
čitaj ću ti poeziju prije dućana
dok lakiraš nokte i uvlačiš trepavice
ima još dovoljno vremena za obuti cipele
koje su prljave već danima
pusti kosu na miru
ona je pametnija od tebe jer mrzi
kad je gnjave bez razloga
šminka ti je prejaka na dnevnom svjetlu
izgledaš starija i nimalo svoja
sjedni
samo minutu koliko ti treba
za cigaretu dok je uvlačiš skrivečki na prozoru
obećajem da ćemo obići sve dućane
rasprodaje i sniženja u veljači
uspori malo priču
zar ne vidiš da čitam
iako nisi začepila usta
kad dođem do kraja više neću ponavljati
imaš samo četrnaest
pardon petnaest godina i ne želiš
slušati moje riječi
u vrtu postaje prevruće

a tebi se svijet vrti
zbog šešira kojeg nećeš nikako staviti
meni za ljubav

snižjenja su tek počela
nećeš ništa propustiti
duga je već iščezla iza nas
sljedeći put ako je vidim
počet ću plakati

...

SEBE ŽIVJETI

Mirjana Vlaši

Napuštam sobu u kojoj ne volim biti
Ostavljam predmete i ljude
Kojima sam samo ime
Kao i oni meni

Pristojno se pozdravljam
Površno se pakiram
Jer većinu onoga što mi se ne sviđa
A ima toga dosta
Apsolutno ne trebam

Razigrano i polako
Organiziram svoje putovanje
Svejedno mi je
Željeznicom, cestom
Morem ili zrakom

Svejedno je
Krenula svilenim jutrom
Krenula u žuto podne
Ili u večeri nekoj dugoj
Svježim vjetrom prošaranoj

Jer
Stići ću

U narančastu zoru
Punu neotpakiranih poklona

Svejedno je
Jer imam dovoljno
Energije i zaliha
Jer nemam rokova

Jer imam još puno
Koraka i pokreta
Riječi
Titraja

Imam
Imam u ovom tijelu i mislima
Nebeskih darova
Čudesnih susreta

Imam
Imam sve što želim

Imam
Prostora
Vremena

Jer
Sebe
Odabrah
Živjeti

REZULTATI NATJEČAJA ZA NAJBOLJU
NEOBJAVLJENU PJESMU GRADSKE
KNJIŽNICE SOLIN 2014.

1. Nagrada

NEZAŠIVENI STIHOVI

Maja Aralica

kad me stvarnost okrzne
i raspadne se stih
u dva nejednaka dijela
sestro, konca dajte!
zakrivljenom iglom
spojit ću oštre rubove
sterilne bjeline
netom isprane praznine
pripazite, čvrsto!
kroz slovo c mi bježi
svilena nit vodilja
rastvara se pjesnička rana
uzalud se trudim
ne mogu pohvatati slova
i ništa mi ne ostaje
na koncu

2. Nagrada

PODRHTAVANJE

Siniša Matasovi

već sam u djetinjstvu znao da
ne treba vjerovati ljudima koji proriču budućnost.
otac mi nije govorio o tome i
nije mu smetalo što je u noćnoj smjeni odmarao na
neudobnim daskama.
dva neobuzdana tipa, ja i moj otac, i nismo jedini;
ni djedu nisu mogli sputati jedra,
mokrio je preko granice i
smijao se carinicima u lice.
nepromišljen potez za nekoga tko ne poznaje odvjjetnike
svojedobno su obojica imali problema s bubrežima i
pali s krova,
pravog-pravcatog krova s više od 4 metra visine i
natukli rebra.
s bubrežima je potpuno druga priča:
genetika je uplela svoje prste i skrivila tvoje obline
pred kojima sam nemoćan,
vidovnjaci nemaju ništa s tim
mogla bi prošetati do ljekarne, kažeš.
ne, ne treba, samo glupi bubrezi, kažem, doći će sve na svoje,
ne postoji ta sila koja bi me natjerala da padnem s krova.
s krova, zašto bi pao s krova? kažeš.
pa kada bih se popeo gore, razumiješ?, ali ja se klonim krovova,
vjeruj.

vjerujem, kažeš, ali mogla bih ti pripremiti nešto za večeru.
ne, ne treba, kažem, ja ću ju pripremiti tebi;
pripremit ću ju nama i pokloniti ti cvijeće koje sam posadio
u proljeće - vlastitim rukama, kužiš?,
vlastitim sam ga rukama posadio i sada ću ti ga pokloniti;
i večeru, da, poklonit ću ti i večeru,
cvijeće i večeru... sve, sve ću ti pokloniti,
ako ureba i blago podrhtavanje sna,
toliko da se zaljubiš

3. Nagrada

DEPONIJ DEVALVIRANIH USPOMENA

Jurica Benzon

rukama preturam gomilu i nalazim
napuknutu zdjelu od češkog kristala
koju je susjed Ante donio svojoj Milici sa sindikalnog putovanja u
Brno
razglednice s panoramama Irkutska Lenjingrada Kaposvara Plovdiva
Liepziga
koje je proljetos preminuli mjesni galeb Duje
specijaliziran za dame iz socijalističkog lagera
primaod od Aljone Svetlane Erzsike Borjane Helge
odavno ispražnjenu ambalažu debrecinske slatke crvene paprike
raspolučeni drveni tanjurić ilustriran parom u kranjskoj narodnoj
nošnji
izgrebanu plastičnu mletačku gondolu s bezglavim plastičnim
gondolijerom
koju je u ljutnji dograbio mali Marko nakon prvog dana u dječjem
vrtiću
ispijenu bocu dračkog Skenderbega s dvoglavim orlom na etiketi
matrjoške od lipova drva oguljene boje
bez mirisa baruta istočnoukrajinskih stepa
pristigle sa službenog posjeta bivšeg direktora Miše donbaskim
ugljenokopima
zanimjelu muzičku kutiju-vjetrenjaču što se navijala okretanjem
lopatica
koju je teta Ivka dobila na dar

od svoje svakoljetne gošće Grete iz nizozemskog Utrechta
razbijen gipsani Gospin kipić iz Lourdesa
pred kojim je kuma Đula noć i dan plakala i molila
da se njena Marijana skine s heroina
moljcima izgrižen ručno tkani poncho i slamnati sombrero
s izbljedjelim natpisom Ciudad de Mexico oko oboda
zidni sat-kukavicu bez velike kazaljke i klatna
kavom zaliven album s crno-bijelim fotografijama...
rukama preturam gomilu
i nailazim na relikte
poznatih mi i nepoznatih sudbina
čežnja i potrošenih želja
odbačenih u kontejner
s plastičnim bocama od pedeset lipa
i smradom prekjučerašnjih ručkova
na putu za deponij devalviranih uspomena

PROZA

NOĆURAK

Zora Birimiša

Preokret u mome životu dogodio se kad je stara Karmela preminula u snu. Nisam dugo bio sam. Za nekoliko dana tu se doselio njezin nećak sa suprugom, klavirom i violončelom.

Ujutro, kad se probude, Stanko i Magda stanu ispred otvorenog prozora, ona u dnevnoj sobi, on u kuhinji. Ona, dišući duboko, radi vježbe za razgibavanje. On kroz to vrijeme sebi kuha kavu i gleda susjedu u zgradi preko puta, koja neodjevena hoda po stanu.

Stanko je skladatelj. Volim kad tiho prebire po klaviru i povremeno zapisuje note, pjevušeci. Dok nema Magde, priđem blizu i slušam. Njemu to ne smeta. Obožavam glazbu i on to kuži. - E, baš si posebna faca, - zna reći, a meni drago.

Nisam lijep, ali njemu to ne smeta, kliknuli smo se i to je to. Inače, svira violončelo u kazalištu i često dolazi kući kasno navečer. Tada se družimo.

- Hej, mali, prava si noćna ptica, - veli mi dok otvara vrata hladnjaka punog poriluka i brokule. Izvadi sir, a iz kutije s instrumentom izvuče plastičnu vrećicu s pancetom ili kulenom i daje mi od svega po malo. Zove me od dragosti Noćurak.

Magda je balerina i vodi baletni studio. Najsretniji sam kad pred nastupe bude odsutna od kuće cijeli dan. Tada sam opušten, razgledavam knjige, časopise, kataloge turističkih agencija i kušam hranu koju zaborave na stolu. Ona povremeno subotom vodi na otoku tečajeve za djecu. Danas je petak i jako sam tužan jer su na

radiju najavili olujno jugo. To znači da trajekt možda neće isploviti i da ću ovaj vikend opet samovati u svom skućenom prostoru jer njoj sve smeta. Ne može prihvatiti da živim s njima. Jednom sam joj se nehotice zamjerio kad je usred noći došla po šalicu koju je zaboravila na kuhinjskom stolu. Ja sam taj tren, privučen mirisom kozjeg mlijeka, krenuo prema njemu. Vrisnula je, zamahnuvši metlom kao da me hoće ubiti i pritom razbila šalicu. Otada se prema meni ophodi kao da sam zvijer. Mislio sam da će to s vremenom zaboraviti, ali nije. Strašno je kad je netko takvo zlopamtilo.

Jutros mu je, odlazeći na posao, rekla: - Pripremila sam varivo od poriluka, a ti, ako dođeš ranije, ispeci kajganu, danas sam zauzeta cijeli dan. - Kao da mu inače kuha više. I još je dodala: - Udebljao si se, mogao bi voziti bicikl i trčati, nije dovoljna samo zdrava hrana. - Ona se fura na prirodnu hranu bez puno masnoće. Srećom voli maslinovo ulje koje obožavam i kušam ga kad je nema. Mrzim njene posudice sa začinskim biljem, osobito lovor od čijeg mirisa mi je zlo. On joj ne prigovara otvoreno, ali mislim da nije oduševljen algama i klicama koje mu nudi kad su zajedno za stolom. Malo razgovaraju, uglavnom ona nešto pametuje i prigovara. Njen neurotični povišeni ton me straši i frustrira. Voli samo sebe i svoj ples. Ne želi djecu da joj ne izobliče figuru.

Dok se on pred izlazak sređivao u kupaonici, prošvrljao sam po stanu i opazio na stoliću u dnevnoj sobi atlas, otvoren na karti Francuske, a malo dalje vodič Pariza. Ponadao sam se da će Magda uskoro otputovati, spominjala je nastup svoje grupe na nekoj inozemnoj smotri. Kutija s čelom bila je odškrinuta i zavirio sam u nju. Sva lagano miriše po mesnim delikatesama, što me ispunja radošću. Volim taj Stankov suptilni otpor Magdi. Ona uopće ne sumnja da bi joj partner mogao uživati u toj, kako ona veli, prostačkoj hrani. Ne zna ni da mu je krvna grupa 0 pa zato ima potrebu za mesom.

U prozirnoj mapi na instrumentu leže note Brahmsove sonate za klavir i violončelo u e - molu, op. 38. To trenutno priprema za koncert.

Odlučio sam danas poći s njim na probu da vidim kako izgleda kazalište.

Malo nakon što smo napustili stan, zastao je ispred kioska i kupio ogromnu lepinju s čevapima. Halapljivo ih je gutao na klupi u parku dok je mene pucala nostalgija. Prije nego što sam došao u sadašnji stan, živio sam blizu čevabdžinice i nauživao se divne hrane.

Prenuo sam se iz sanjarenja kad je moj prijatelj obrisao usta i očistio ruke vlažnom maramicom. U dućanu blizu teatra kupio je pepermint bombone i komad kulena pa ga je spremio na brzinu pored nota. Bio je zamišljen i primjećivao poznanike tek kad bi mu se javili. Bilo mi ga je žao. Trudio sam se biti neprimjetan.

Proba je potrajala dugo. Prošetao sam parterom, zavirio u lože, ušao u glumačku garderobu. Onda sam malo leškario na kanapeu nalik onome ispod kakovog se jednom davno u Pragu skrivao moj rođak Grgo. Nesretnik. Svi su ga se odrekli kad je upao u probleme.

Sretan sam što imam prijatelja s kojim dijelim radost. On svira, ja slušam.

Osjećam se poletno i mislim da bih se konačno usudio raditi stvari koje volim.

Kad smo navečer stigli kući, svjetlo nije bilo upaljeno. Magda spava, kasno je. Stanko uđe u dnevnu sobu i otvori kutiju s violončelom. Požuri oprati ruke, a ja iskoristim trenutak da se iskradem i taman ugazim na sag kad se pojavi ona. Užasnuta, pogleda u mene pa u vrećicu s kulenom koja je izdajnički počivala kraj glazbala. Stanko zastane u okviru vrata i spazi ženino srdito lice. Dao sam se u bijeg prema sudoperu dok je on izgovarao:

- Ovako dalje ne može. Da odem ja ili ti?

Atmosfera je bila neljudska. Netrpeljivost je rezala zrak na ledene plohe.

Ona zausti da mu odgovori, ali uspije samo zasiktati. Savijajući svoje gipko tijelo, krene prema otvorenom prozoru.

Dok je vrh njenog repa iščezavao u modrini noći, moj crni rožnati oklop je pucao. Osjećao sam kako rastem i postajem lijep, dobivajući ljudsko obličje.

STRAH

Goran Brozovi

„Toliko je bilo u životu stvari kojih smo se bojali, a nije trebalo. Trebalo je živjeti.“

Ivo Andrić

Majka se ljutito okrenula i ostavila me da ukočeno ležim na bolničkom krevetu pokraj depresivnog starog liječničkog računala. Ubrzo je napravila samo nekoliko koraka prema svježije obojenim bijelim vratima, vrlo brzo neodlučno stala te ponovno okrenula glavu u mom smjeru. Ležao sam nepokretno na zadnjem krevetu od vrata i prvom do prozora uske i poprilično dugačke sobe. Pogledi su nam se ponovno sreli. Vrlo lijepo su se sva pitanja i odgovori mogli vidjeti u njenim umornim očima, iako su joj ispućala usta još uvijek bila zatvorena. Morao sam to čuti iako je bilo protuzakonito išta je pitati. Suznih očiju opet se okrenula suprotno od mene. Pitanja i odgovori otišli su neizgovoreni. Otišla je, a ja sam ostao potpuno sam, na našem spasonosnom bolničkom aerodromu, kako bih bez ičije pomoći donosio presudne odluke vezane uz pitanje je li danas taj dan kad bih trebao umrijeti? Od početka je znala, baš kao i svaka voljena majka, kako sam nepovratno zaglibio, ali u njoj se također budila nada da ću jednom možda prestati, da će mi biti bolje. Baš to bilo je najgore od svega. Ta zabluda, taj lažni osjećaj, jer u slučajevima poput mog povratka jednostavno nema. Uvijek je samo gore i gore. Da, to je na žalost surova stvarnost, jer već dvadeset godina sam u žestokim borbama. Dvadeset godina se borim u

strašnim ratovima u kojima uvijek gubim samo ja. Ne, nikako netko drugi. Iz svake borbe izlazio sam strašno ranjen, ali opet se nekako dizao, uzimao „pušku“ i ulazio u novu borbu. Dvadeset godina raznih bolnica, ušlagiravanja, mučnina, konstantnog gubitka težine, tromboza po svim ekstremitetima, veličanstvenih novih droga, buljenja u novine umjesto u oči, obiteljskog sažaljevanja... ništa nisu pomogli već još više produbili patnju, a bol se neprestano vraćala. Sve jače, sve ubitačnije. Bio sam strahovito umoran od svih tih silnih preživljavanja nošen krastavim nogama i rukama pa nije čudo što sam se po tko zna koji put našao na blaženom, svetom remontu. Mogao sam si sam prekinuti patnje, pritisnuti jedan od ovih nekoliko gumbiju, iskopčati neke aparate i nestali bi svi zapisi da sam ikad postojao, da sam ikad disao i ležao na bijelim uširkanim plahtama. Brzo i bezbolno bio bih mrtav i potpuno slobodan. Iako su se neki bližnji sami potpuno oslobodili, kao recimo moj otac koji je iste te čarobne vene prezeo do smrti u stubištu našeg ulaza. Iskrvario je meni u inat, po stepenicama, ispod poštanskih kovčežića, prije nego li sam ga pronašao. Ironično, ali on je prezeo svoje vene zbog mene koji sam ih doslovce izgubio i zbog njega. Moje su jednostavno nestale i utopile se duboko u moje ruke i noge. Nakon što bi mi se vene u potpunosti utopile u rukama, one druge, na drugim dijelovima tijela bi se proširile i preuzele njihovu krv. Kapilarne vene postale bi izraženije, a ove koje su me hranile svojim lažnim životom zavukle bi se negdje dublje, zakržljale i atrofirale. Majka je nakon očevog očajnog čina samo na trenutak priznala kako ima sina narkomana, ali još uvijek je glumila nekog tko je doslovce pao s kruške. Bježala je od svega, gutajući sve vrste tableta, ispijajući svaku pronađenu kap razarajućeg alkohola i uletavajući potpuno naga u crkvu za vrijeme mise kod debelog i poduzetnog župnika naše lokalne crkve. Često je znala prespavati mrtva pijana u liftu i trijezna na krovu zgrade. Zbog svega, svih tih misli, zadržao sam prst u jednom trenutku iznad smrtonosnog i spasonosnog gumba. Smrt mi se učinila tako hladna, prolazna. Sloboda tako topla, euforična. Rukama sam, poput lutka na špagi, bio spojen gomilom medicinskih pomagala, propitkujući sebe o životu i smrti, prekidu

života, strahu i ljubavi. Nisam bio sposoban više bezglavo ležati krađući bespotrebno izgubljeno vrijeme. Gledao sam u svu ovu silnu bolničku elektroniku i došlo mi je nebrojeno puta da je nekom prodam i zaradim pokoju kunu na lagan način. Samo, problem je koga to zanima i tko bi to kupio? Mogao bih prije prodati ovaj elektronički krevet i onaj veliki ormar, ali ovako slab ih ne mogu iznijeti iz ove proklete zgrade? Osjećao sam se bolesno, poput najbolesnijeg psa, tražeći koju kunu po sobi kako bih s još nekim uzeo potrebnu dozu. Možda i tijelo prodam prvoj spremačici na hodniku ili domaru u WC-u, i to u besćenje. Više se i ne sjećam dijela svog života kad su mi droge bile potpuna nepoznanica. Tako davno je to bilo. Sjećam se samo kako je svaka informacija u to vrijeme o njima imala jednu dodatnu, nepotrebnu težinu koja je u meni izazivala paničan strah, da ne spominjem brojne zablude. Mislio sam da droge potpuno oduzimaju svaku kontrolu pojedinca, da ga pretvaraju u zombija bez pameti, u čudovišnu godzilu koja naočigled svih ostalih tumara ulicama i smrtno je opasna po ostale ljude. Ima tu poprilično puno istine, samo još se uvijek nisam pretvorio u Supermana ili Batmana, iako sam spreman na sve ono loše, pa čak i na pošteno ubojstvo.

Vene su bile ključ naše radosti i patnje. Vene su bile isprepletene po svim odjelima, između svih krovnih antena, između spojeva na krevetima, spojene baš na sve pacijente, na naše ranjive izbodene ruke. U bilo kojem trenutku, kad je netko na nekom odjelu primao infuziju, dobijao krv ili se samo prekrasno puknuo, svi ostali mogli smo osjetiti promjene i uživati. Iako je to bio jedan običan divljak, pomiješan s raznim nenarkotičnim supstancama, bilo nam je lijepo. Ta povezanost spajala nas je u jedno ogromno predivno tijelo, prepuno patnje, ljubavi, suosjećanja i uživanja. Danonoćno su, ispred bolničke zgrade, sestre u svojim plavim odorama vješale na štrikove isprane vene umrlih narkomana, kao kad žene vješaju oprano rublje. Prvo bi ih dobro istresle, a onda bi vene isprepletale u kilometarske linije pričvršćujući ih na nekim mjestima čvrstim kvačicama, dok su ih na drugim dijelovima stezale gumama ili

esmarchovim pojasom za stezanje nadlaktice kako bi vene ostale vidljive i kvalitetne za daljnju uporabu. Slike koje su bile autsajd, diljem bolničkog dvorišta, kao da su me molile da se bacim pod iglu u tom blaženstvu dobro očuvanih i izrazito vidljivih gomila vena. Bojao sam se samo da svojim nespretnim skokovima ne oštetim jedan dio predivne vene, da se ne raspadne od mojih uboda kad skočim glavom s trećeg kata u to raskošno dvorište. Bez obzira što nikad nisam volio skokove, već prekrasno lebdenje, pa bi logično bilo da probijem krovište i lebdim nebeskim prostranstvima ne osjećajući bolove i potpuno gubeći osjećaj ravnoteže. Temperatura bi mi se ekstremno brzo podigla, a tijelo bi se zatim nakon užasno kratke minute vraćalo natrag u prosječan i otužan bolnički ležaj. Strah koji se u meni pod utjecajem svih tih bljeskova povećavao budio je u meni jednu dječju paranoju s brojnim zastrašujućim slikama i vizijama kako bi to u stvarnosti trebalo izgledati. Vrlo bistro mogle su se vidjeti bolničke sestre kako osušene i pripremljene vene koriste za šivanje umjesto najobičnijeg šivaćeg konca. Neprekidno su šivale bolničku odjeću, spajajući ih našim osušanim venama u živopisne pamučne materijale. Ove sestre bile su mišićavije i snažnije nego one uobičajene. Previše dlakave i poprilično muškobanjaste, a imale su i nadljudsku snagu dobivenu otetim i nepravedno izgubljenim životima nevinih mladića i djevojaka. One su ustvari bile dileri koje su nas tukle svojim suludo izgubljenim pogledima i koje su se vrlo dobro organizirale u taj kriminalni lanac koji nas je iskorištavao i na kraju usmrćivao.

Dežurni doktor bio je ustvari gazda cijele bolnice, vlasnik trgovine, organizator ilegalne trgovine „lažnom“ i svim drugim drogama. Čim se on pojavio na odjelu, sestre su uspješno krenule raspačavati drogu, svaka po svom odjelu, dok je voće po ladicama postajalo začuđujuće agresivno. Banane su se pretvarale u egzotične zmije, jabuke u strašne glodavce neprepoznatljivo velikih zuba. Žute zmije, koje su još prije koji trenutak izgledale kao zrele banana, puzale su po našim znojnim krevetima. Isprepletale su se kao najlukavije zmije po svim našim obrambenim rukama i svim vidljivim venama te nas

počele daviti svojim snažnim stiskom, jednog po jednog. Pacijenti su se po redu, jedan po jedan, počeli gasiti pred naletom svih tih paranormalnih sila. Kako bi koja zmija usmrtila svog pacijenta njegovo računalo bi se oglasilo i obavijestilo sve ostale da smo izgubili još jednog kolegu. Molio sam za smrt, za doživljaj nulte točke, a istodobno se iskreno plašio umrijeti. U završnom periodu nekakvog prividnog života netko je u susjednoj sobi požurio uzeti nešto veliko i svi smo ekspresno bili u flešu te u euforiji doživljavali eksploziju naših ranjenih i slabašnih tjelešaca. U konačnici, rezervirao sam taman toliko nade da se ne ubijem i nije me pogodio nikakav zlatni metak kojem sam se cijelo vrijeme tako iskreno nadao. Jednostavno su me zavrnuili svi oni u koje sam polagao sve svoje nade. I krug se naposljetku nastavio vrtiti. Ne i zatvorio, jer društvo sve ove naše prekrasne krugove remeti svojim slabašnim bolničkim farsama. Pitao sam se samo što mi još preostaje, čekajući red koji ubrzano stiže ususret meni, osim da mirišem ljubičice iz njenih smrtonosnih korijena?

PEC-PEC

Karlo Šimac

- Pička ti materina! Jel' tebi to liči na kajganu?

Ne usuđuje se pogledati ga. Drhti. On podiže tavu sa štednjaka na kojem plamen nastavlja gorjeti. Hvata ju za kosu i glavu joj gura unutra.

-Je li kučko?

Okreće tavu naopako i ispadaju tri jaja na oko, PLJAS. Žumanjak je posvuda. I na njegovim hlačama.

- Jebem ti b...

PLJAS. Ona najprije odleti u kuhinjski ormar iz kojeg poispadaju tanjuri, a onda se sruši na pod. Udari je nogom u trbuh, a tavu zakuca u zid.

Na pločicama se miješaju žumanjak i krv. Jeca i trudi se biti što tiše. Ja sjedim za stolom i pušim. Dobra je stvar što ne radim ništa po ovoj kući, mogao je mene tražiti da mu napravim večeru. Za treći rođendan poklonio mi je Zippo upaljač. Igrajući se njime spalio sam si usne. Prozvao me Pec-pec.

Iz sobe dopire plač dvogodišnje curice. Moja polusestra. Nika, Lana, nemam pojma. Njena mama još se previja po podu, a on otvara limenku Bekska. Vrh prislanja na usta i zabacuje glavu unatrag. Piva mu se slijeva niz bradu na dlakava prsa. Vani pada kiša i na stropu iznad štednjaka stvara se vlažna mrlja. Kapljice vode padaju na plamen koji se postepeno gasi.

Navlačim košulju s rupom od cigarete i uzimam ključeve od Mercedesa. Njegov je, ali dovoljno je pijan i zadihan da primijeti. Kiša lije. Motor šteka i uspijevam iz treće. Iz prašnjave pepeljare izvlačim opušak i palim ga Zippom. Vozim po praznoj cesti, a jedino što čujem su kapi koje lupaju o krov. Brisači stakla su sjeban. Parkiram na benzinskoj stanici, a iz nje izlazim s bocom Vigora. Izlit ću je u sebe i lakše zaspati. Ulazim u auto, vrh boce prislanjam na usta i zabacujem glavu. Dok vozim natrag usta brišem rukavom. Policajac maše da se zaustavim, ali stišćem gas.

Pred kućom sam. Ulična rasvjeta je crkla. Izlazim iz Mercedesa i mokat sam za čas. Prije nego uđem unutra bacit ću oko kroz prozor. Ako je još uvijek gadno spavat ću u autu. Mama, tata, kćer i sin leže na kauču pod dekom i gledaju film.

- Pičku materinu! Zašto? Zašto se nisam mogao roditi samo jednu kuću u desno? Samo jednu...

Skočim preko stepenica i krivo se dočekam. Padnem u blato. Boca votke mi ispadne i razbije se. Kiša pada sve jače. Ustanem i uhvatim se za metalnu ogradu koja dijeli dva susjedna dvorišta, a noge prebacim preko. Sad sam pogodio kuću.

- Oprosti dušo! Znaš da te volim! Hoćeš kajganu? - krvavih usta ljubi ga po vratu i poteže za potkošulju.

- Neću nikakvu kajganu! Donesi mi žlicu!

Ona odlazi u kuhinju, a on se hvata za džep. Izvlači špricu i smotuljak od najlona. Ruke mu se tresu i mahnito se smije. Iz drugog džepa vadi žutu, gumenu vrpču i njom veže podlakticu. Ona stiže sa žlicom i baca mu se na koljena.

- Evo ljubavi. Ima li za mene malo?

- Ima maco. Normalno da ima. Znaš da te nisam htio!

Povratim, ali nitko se ne osvrne. Odem u kuhinju i prekopam ladice ormara. Pronađem svežanj vreća za smeće i krenem u sobu.

Otkinem jednu i natrpam je boksericama, čarapama, majicama, dekom i jastukom.

Nika je utihnula. Žvače dudu. Rukicama se drži za ogradu krevetića i gleda me crvenim očima. Ne razumije kurca i zavidim joj.

- Ideš sa mnom? - pitam je.

Bulji u mene poput psa. U vreću nabijem još jedan jastuk. U dnevnom boravku on žlicu puni smeđom tvari, a ona sjedi pored njega i mahnito grize nokte. Pronašli su način da, barem na kratko, zaustave svijet i pobjegnu mu.

- Gdje mi je upaljač? - viče on - Pičku materinu! Mali, imaš li ti upaljač?

Odložim vreću i posegnem u džep.

- Hvataj! - bacim mu Zipaša, ali klizne mu iz ruke.

- Bravo mali! Sjedi, sad će utakmica.

Kiša je stala. Vreću sa stvarima bacim u prtljažnik. Niku postavim na suvozačevo mjesto i vežem joj pojas. Zavalim se u sjedalo i motor upali odmah. Kotači se okreću i režu lokve na cesti. Polako odmičemo i približavamo se uglu. Smislit ću nešto.

Prije ugla pogledam u unutrašnji retrovizor. Zasljepi me snažna svjetlost. Kroz prozore kuće šikne vatra, a krov odleti u zrak. Opalim po kočnici i rukom zadržim Niku. Izlazim van. Vičem. Skačem. Mahnito se smijem. Nije li plin ostao upaljen?

- Pec-pec, majmune.

MOJ MRTAV PRIJATELJ

Marko Kova

Naručio sam još jednu malu pivu i pokušao ga još jednom dobiti na mobitel. Samo je zvonilo i samo zvonilo i pitao još sam se jednom pitao zašto mu niti usrani voice mail nije upaljen. Odustao sam i zapalio cigaretu. Moja nova boca pojavila se na šanku i novi se račun pridružio drugima pored pepeljare. Napunio sam čašu i otpio dug gutljaj. Odlučio sam riskirati. Sigurno je doma. Kao da je uopće mogao biti negdje drugdje. Nisam se mogao niti sjetiti kad sam ga zadnji put vidio negdje drugdje. Vanka. Na zraku. Jedini rizik bio je u kakvom ću ga stanju zateći. To što se nije javljao na mobitel nije bio dobar znak. Ali netko je morao otići pogledati. A baš sam se i morao dati nagovoriti. Svježje udana i drob sve veći, a još uvijek se brine za njega. Mora da je to bila ljubav. Tih par mjeseci prije, nemam pojma, dvije godine, možda i više sad (već je toliko vremena prošlo?), mora da je to bila ljubav. A u pičku materinu, i ja se još uvijek brinem. Usprkos svemu. Prije je bio tako pun života (a ono, pun), a sad... ne više. Neki ljudi valjda jednostavno ne mogu prožvakati neke stvari. Ne mogu, ili ne žele. Čudno, neko vrijeme se činilo da je bolje. Činilo se da je (ma, nije važno sad, pokušao sam, mah). Povukao sam još jedan dim i ugasio cigaretu. Želio sam to obaviti i požurio sam s pivom. Platilo sam i izašao. Vani je još uvijek bilo lijepo proljetno poslijepodne, ali sa svakim korakom prema njegovoj zgradi su mi se ulice i ljudi (i ja među njima) činili sve ružnijima, sve više smetenima. Turobne oči, zbunjeni pogledi. Njegove oči koje izbjegavaju kontakt s drugim očima (duže od djelića sekunde). Jedva primjetni i kao automatizirani osmjesi. Taj,

skoro pa šapat, kad bi uopće nešto rekao. I eto ga, tu sam. Ispred valjda najružnije zgrade na poluotoku. Još uvijek s rupama od metaka. Ej, rat je završio prije više od deset godina! Ajmo popraviti fasadu polako, a? Zašto se i preselio ovamo? Za isti je novac mogao naći bolji stan negdje drugdje. Ulazna vrata su otvorena. Da pozvonim (vjerojatno će i to ignorirati)? Mogao bi i otići i reći da je, a ono, ne baš dobro, ali barem isto. Mah, u pičku materinu, već kad sam tu. Ušao sam (koji je ovo smrad, jebote?). Popeo sam se na četvrti kat i pokucao na njegova vrata. Unutra se televizija, ili možda linija, ugasila (činilo se kao glazba) i sekunde su prolazile i ništa se dalje nije čulo, a vrata su ostajala zatvorena. Ponovno sam pokucao (znam da si tu). Još jednom (snažnije). Je, napokon otvori, jebote. Vrata se nisu daleko otvorila i tu u procijepu bilo je njegovo lice.

Hej. Što ti radiš ovdje?

Ma, ništa ono, znaš. Bio sam u blizini i (smanji ljutnju u glasu). Htio sam vidjeti kako si.

U i.

Uopće se više ne javljaš na mobitel?

Valjda je namješten na bešumno.

Od prekjučer? Nije odgovorio.

Otišli smo u malu dnevnu sobu i sjeli na kauč. Barem je sve izgledalo čisto i uredno, ali staro, a prozor (jebote, mora da je bilo hladno zimi)... I on je izgledao uredno. Svježije obrijan i nedavno očištan. Samo blijed i malo premršav, i oči su naravno stalno negdje drugdje, u pokretu. Smiješio se svojim odsutnim smiješkom i zapalio cigaretu. Zapalio sam i ja jednu. Što da ga pitam? Što će mu talijanski rječnik na stolu?

I, kako si? Pogledao me i odvratio pogled. Buljio je u stol.

Kao i uvijek.

Je, uvijek je sve isto. U iš talijanski? Rje nik na stolu.

Malo.

ovjek treba neku zanimaciju. Razvijati se. Dobra ideja. Nije odgovorio, povukao je dug dim cigarete i otresao pepeo. Uj (jednostavno pokušat), ajmo van, na pi e negdi. Lijep je dan. Kratke suknje su se vratile i kra e su nego lani. Barem mi se tako ini.

Ne da mi se. O eš popit nešto?

Ne bi bilo zgorrega. Ugasio sam cigaretu. Nije bitno što.

Ustvari imam samo vodu.

Iz špine?

Flaširanu. Držim se...

Ekonomi no?

Da, tako nešto. Imam i kave.

Mogao bi sko it po par piva.

Ustvari ne pijem... Nije završio rečenicu. Zabuljio se u ugašen televizor.

Ne piješ više? (Dobar ili loš znak?)

Ne, samo još, treba ti nešto para, za pive?

U redu je. Eto me nazad za sekund.

Otišao sam u najbliži dućan i kupio par limenki. Pitao sam se kako stoji s novcem. Skoknuo sam do najbližeg bankomata (ako pita). Stepenice nazad do stana činile su mi se poput uspona na neku planinu. Nije više sjedio u dnevnoj sobi. Čuo sam šum vode iz zahoda. Sjeo sam i izvadio dvije limenke iz vrećice. Vratio se i sjeo.

Bilo bi dobro kad bi barem imao neku stolicu ovdje (da ne moramo sjediti jedan pored drugoga ovako). Nema mjesta za nekakav naslonjač. Barem nekakav banak ili nešto (morao sam se nasmijati). Kratko me pogledao i onda je otvorio limenku i ubacio otvarač u pepeljaru. Započeo sam sa svojim pitanjima, nakon svakoga bi potegnuo iz limenke, a on bi počeo sa svojim kratkim odgovorima, ako bi uopće odgovorio (i nije postavljao svoja pitanja). Kako ti idu prijevodi? Dobro. Imaš puno posla? Pristojno. Je li još uvijek radiš ono s telefona? Da. Kako je to ono išlo, to no? To no ide, nije zanimljivo. Kako stari? Nemam pojma, nisam ga ve duže vidio. Otvorio sam sljedeću limenku. On je možda bio gucnuo iz svoje. Je li jebeš šta? Neku susjedu? Ne. Jebanje je ionako precijenjeno (nije). Nasmiješio se i otpio gutljaj.

Stan se nalazio na istočnoj strani zgradi i prostorija se brzo smračivala. Upalio je televiziju i smanjio ton. Otišao sam na zahod. Vrata spavaće sobe bila su zatvorena. Na povratku sam stisnuo kvaku (zašto ne?). Zaključano. Što skriva, leš? U pi ku materinu, zašto mi je to prvo palo na pamet? Sjeo sam nazad na kauč, uzeo svoju limenku sa stola i utonuo u kauč. Na televiziji su bile Zvezdane staze (one s Picardom i Datom).

uj, dragi moj Data. Ako te sad nešto pitam, o eš mi odgovoriti? Kako treba?

Ovisi o pitanju.

Ne, nemoj. Slušaj, koliko dugo se nas dvoje ve poznajemo?

Dugo.

Koliko dugo to no? Razmisli, OK?

Znaš odgovor.

Ali bi volio provjeriti je li ga i ti još uvijek znaš.

Od osnovne. Ali stvarno se znamo od gimnazije.

Bravo.

Koja je moja nagrada?

Piva. Izvadio sam limenku iz vrećice i stavio je ispred njega.

Ova mi je dosta.

Ma daj, nemoj bit takav peder. Smiješio se svojim smiješkom. Ustao sam i otišao do prozora. Vani nije bilo ništa za vidjeti. Naslonio sam se na zid.

To je bilo pitanje?

Ne, nije. Pitanje je. Kako si, ali stvarno?

Ne loše.

Jesi li možda, kako se zove, suprotno od klaustrofobi an? Nasmiješio se, ovaj put barem ne automatizmom i lagano (čak su se i oči pridružile).

Agorafobi an. Nisam.

Ali zašto onda, ma'h, zaboravi. Stvarno mi se ne da opet prolaziti kroz to sve.

Onda nemoj.

Je, ali. Brinem se, znaš, i ne samo kako, ma kako samo možeš izdržati biti baš stalno sam?

Biti sam mi i ne smeta u stvari. U 90% slu ajeva.

A ostalih deset posto?

Se mogu izdržati.

Ma ovje e. Polako sam po eo o ekivati, ono, kao sad svaki dan, da u otvoriti novine i vidit lanak da si se ubio (možda to nisam smio re i).

Ne vjerujem da je to moj stil. Naravno, nitko u vezi toga ne može biti baš sto posto siguran.

Ja kažem, a ti... Kao da sam te pita, nemam pojma, o e'l pasti kiša. Je li ti još uop e jasno kako se anormalno ponašaš? (Ne, nemoj se nasmiješiti, molim te) Ma, ko te jebe. Nisam smio do i.

Nisam te zvao.

Ne, to stvarno nisi.

Ne moraš ostati.

Ne moram. Otpio sam gutljaj. Slušaj, ako ovdje ne živiš, ne želiš živjeti ovdje, a suicid nije baš tvoj stil, zašto jednostavno ne oti eš nekamo? Vanka, jesi uo za to? Možda u neku džunglu ili tako nešto? Nemaš odgovor? ak niti smiješak?

Još nisam spreman. Još nisam gotov.

S ime? S ime jebote? Je li zaklju ano u spava oj sobi?

Možda bi trebao oti i.

Da, trebao bi. Stvarno. Mislim da ti više ni ne u do i opet. Nemoj se oko toga zabrinjavati. Otišao sam do stola i odložio limenku i pokupio cigarete. uj, ako ti nešto treba, pitaj me sad. Što god i (nakon toga smo gotovi).

Ne, hvala. Ništa mi ne treba.

Da. Ne treba tebi ništa i, ali to ne e, ma'h, zaboravi. Tvoj, neživot.

Ciao. Hvala na pivi.

Je, jebi se i ti.

Starica na stepenicama izgledala je polumrtvo i još je i iskašljavala pola pluća po stepenicama i dolje je još uvijek smrdjelo (fekalije ili smrt, ili oboje). Ali sam napokon bio vanka i više se i neću vratiti ovamo. Zapalio sam cigaretu i požurio prema rivi. Želio sam udisati svježi zrak. Želio sam vidjeti more. Ljude na morskim orguljama, i njihovu djecu kako vrišteći i smijući se jure jedan za drugim. I otoke, s tim crvenim suncem još mrvicu iznad njih. Želio sam samo još vidjeti lijepe i jasne stvari što je više moguće. Ali sve mi se činilo nekako mrtvim. Valjda zbog njega. Zarazio me i sad sam se morao opet nekako riješiti tog sranja. Izbaciti ga iz sistema. Sjeo sam na terasu kafića u blizini i naručio pivu. Jednom smo bili pobjegli iz ovog kafića bez da smo platili račun. Davno, od tada se ovdje valjda izmijenilo desetak (možda i više) konobara.

O UMJETNOSTI U POGREBNOM TONU

Franjo Marini

A onda je, nakon ugodnog razgovora, počeo konspirativnim glasom i prigušenim tonom pričati o tome kako sve ode u onu stvar, da prostiš, i kako, ali to nemoj nikome reći, nitko neće ni znati što nas je strefilo. U zraku se, nastavio je, osjeti miris revolucije, do promjena mora doći i to sada ili nikada. Pa pogledaj što se sve događa po svijetu danas: oko nas se grade kojekakvi blokovi, nitko više ne može kontrolirati to famozno neoliberalno tržište, kapital je uzeo stvar u svoje ruke, a mi smo prepušteni isključivo svojoj volji i želji za boljim sutra. Ali opet, s druge strane, moram ti reći, ovaj puta razočaranim glasom i još tišim tonom tako da sam ga jedva čuo, nema sreće od toga. To je samo prazna utopija. Ništa se nije promijenilo posljednjih nekoliko tisuća godina pa zašto bi sada. Zar smo mi neka posebna generacija? Tko smo mi da si dajemo pravo uopće odlučivati u ime cijelog svijeta, pače u ime prošlih i budućih generacija? Zar uopće znamo što treba učiniti kako bismo postigli svoje isprazne i već milijun puta ponovljene zahtjeve. Ništa nas povijest nije naučila – ili je ona loša učiteljica ili smo mi lošiji učenici – nadam se da je ovo prvo u pitanju, ali me strah da je drugo ipak pravi odgovor. Eh, da su mi tvoje godine i ova moja pamet – gdje bih ja sve bio, što bih sve radio, jooooj, ne smijem ni pomisliti na to. Za vas još uvijek ima šanse, za vas nije prekasno. Na vama je da nastavite tamo gdje smo mi stali i da ispravite, ako treba, naše pogreške i donesete novo i bolje sutra. Ali moraš pripaziti što uopće jest novo i bolje sutra. Na žalost, za promjenu je potrebna mladenačka snaga i staračka mudrost. I tako u krug sve, mladi protiv starih, a na kraju se sve svede da je to zapravo pokretačka snaga svega... na žalost... bez borbe nema svijeta, bio bi predosadan,

premizeran, isprazan i nezanimljiv. Više i ne znam što ti pričam. Nakon onog razgovora o umjetnosti, ja se prebacio na ove „ozbiljne“ teme. Ali bez takvih gledanja, umjetnost nije moguća. Razumiješ to? Ne postoji više umjetnost kao materija koja budi ugodnost, kojoj je cilj da nas uzbudi, da u nama probudi naša estetska osjetila i da nas dovede do estetskog vrhunca. Skladnost i ljepota su iz umjetnosti nestale prije 200 godina, danas imamo uznemirenu, kaotičnu, ružnu grdosiju od, silom prilika je nazovimo umjetnosti... Ali u njoj ne vidimo više heroje i bogove koji nas čuvaju i određuju naše živote, u njoj više nema onih divnih plastičnih oblika koji tako zorno prikazuju ideal i ljepotu ljudskog i uopće tijela – nestalo je sklada i ljepote... Amorfne mase, smrad i istinsko ruglo... eto to je ostalo od te slavne i stare umjetnosti – pišljivo veliko ništa! No, moram te upozoriti da ovakvo gledanje na stvar nije stvar osobne nezadovoljenosti i otuđenog subjekta, to je, na našu veliku žalost, realno stanje. Ja ostajem u svojoj kukuljici i još uvijek sanjam o lijepim stvarima, izgubim se u podravskim motivima, zaljubim se u Sesijinu Salomu, nestanem u Dalidininim rastopljenim prostorima... a ovo danas... koji je to vrag uopće?! Umjetnost, ako je uopće više ima, trebala bi davati oblik ovom kaosu, trebali bi sve te razbacane ideje, fenomene, pojave, stvari i tko zna što već ne, sastaviti u kakvu-takvu skladnu cjelinu. A ne ovo...ovo permanentno podsjećanje da je sve kaos, da je sve nestalno, relativno, dano idiotima na volju, da unište ovo malo šanse za kakvim-takvim boljim sutra... Opet ja u ovom pogrebničkom tonu, molim te da mi oprostiš, ali znaš kakav sam kada je riječ o ovome. Da smo počeli o ratu ili povijesti, poveo bi se razgovor čak u duhovitom smjeru, bar bi se mogli rugati ljudskoj nespretnosti i zabludama.... A ovako, kao da sam u živom blatu i stalno se koprcam i stalno tonem sve dublje i dublje. Ja sam sjedio i slušao ga, praveći se da veći dio razumijem, makar i jesam dobar dio shvatio, ali nikada kao on. On je već u godinama, intelektualac, umjetnik, patnik, putnik, što sve već ne... Volio sam ga slušati čak i kada bi razgovor krenuo ovim tonom. Sastali bi se dva puta mjesečno ne bi li ispravio moje greške, dao mi naputke i savjete što i kako da radim,

koju literaturu da izaberem. S vremenom su ti razgovori bili sve opušteniji i prijateljski raspoloženi. Od onih prvih nekoliko puta što smo se službeno sastali, u strogom prostoru, u strogom vremenu, nije ni bilo prostora za išta drugo nego za mentorski savjet u pisanju. Ali s vremenom, prostori su postajali opušteniji, umjesto papira i olovki, za stolom bi bila kojekakva pića, njegovi savjeti o ispravljanju mojih grešaka su se s vremenom počeli ispreplitati s osobnim razgovorima, odavanjima tajni, želja, problema kod kuće. Ali najbolji je bio nakon nekoliko kratkih i kada bi se započeo razgovor o umjetnosti. Na sreću ili na žalost, imao je vrlo stroge i visoke kriterije što uopće jest umjetnost – slikarstvo, kiparstvo i književnost – sve ostalo bilo je diletantsko izdrkavanje i recikliranje smeća kojeg je iza sebe ostavila ova slavna trijada. Razgovor bi počeo uvijek svečanim tonom, oduševljenjem zbog nekog komada i cjeline pojedinog umjetničkog djela. S takvim bi žarom objasnio i ukazao na ljepotu, skladnost, pokazao koja mjesta su vrhunac, koja to nisu. Počeo bi mahati rukama, imati osmijeh djeteta oduševljenog svojom novom igračkom. I onda bi u sekundi spustio glavu, dobio tik na lijevom oku i počeo slavnom rečenicom: „A danas, danas je to sve za kurac!“ i pogrebnim tonom počeo kopati po uzrocima zašto je tako. Je li on ostario, a zajedno s njim i njegov aparat užitka? Možda su mu odumrla osjetila. Možda su se istrošila s vremenom. Možda ih je previše naprezao. Uvijek se nadao da je u njemu problem, ali ne bi dugo trajalo i evo ti njega s uzrocima i posljedicama, potankim objašnjenjima, mračnim silama... „Umjetnost je mrtva!“ mantrao bi satima, ali bi se nevjerojatno i to iznova, svaki dan, u njemu probudila opet želja i vjera da je živa, da je tu, da se samo mudro skriva dok ne dođu bolja vremena. „Osjećam je!“, bila bi prva jutarnja molitva; „Sve je to za kurac!“, podnevna konstatacija; „Umjetnost je mrtva!“, kao konačna tužaljka za kraj dana. Pa zatim u krevet, sanjati sva ta divna djela, „barem u snu uživati kad se više ne da u javi“ - ta mi je bila omiljena. Godine su mu ubile ono što je najviše volio - uživati u umjetnosti i spoznaji, mudrosti - ali mu nisu ubile snove i sanje. To mi je, ako ništa drugo, barem davalo nade.

PRAVILNIK PO PRAVILIMA RAZUMA

Ana Pisac

Šuma je tog jesenskoga ponedjeljka bila sva usplahirena. Dok su kišne kapi tapkale po stablima i šumskim putovima, životinje su, okupljene u Dvorima Starog Hrasta, živo raspravljale o tekućim poslovima i problemima u selu. Najglasnija je bila vjeverica Jelica koja se sva zajapurila prilikom tumačenja novog **Pravilnika o zakupu seoskog skladišta**. Naime, kako **Pravilnik** nalaže, od sada je svakom stanovniku Selca dozvoljeno zakupiti dio jednak ostalima.

- Nečuveno! - vikalo je mnoštvo, a Jelica se još više upinjala da dovrši govor.

- Čestiti seljani - tronutim će glasom Jelica. - Svjesni smo nevaljalosti pravilnika kojeg nam Općina nameće. Naše je selo malo, ali držim, dovoljno veliko da se suprotstavimo bilo čemu što ne smatramo dobrim te da se održimo čvrstima u svojim vjekovnim običajima.

- Živjela Jelica! - povikali su svi okupljeni.

Riječ preuzme jež Mirko, „seoska pamet“, kako su ga zvali.

- Braćo, - mirnim će glasom jež. Pogladi crne brčice i nastavi - apsurd je da svatko od nas, bio najmanji mrav ili najveći medvjed, uzima u zakup jednako velik prostor. Zna se da mravlja zimnica zauzima puno manje mjesta od medvjedove pa smo, prema tome, dosad i ustupali medi veći dio skladišta. Trebamo li, narode, sada Općinu da nas uvjerava kako naš dosadašnji **Pravilnik**, koji je jednako dobro služio našim precima kao i nama do danas, nije po pravilima zdravog razuma?

Tu Mirko završi govor i značajno pogleda mnoštvo koje kao da je hipnotizirano njegovim nastupom. Svi su mu nijemo povlađivali dok su ozbiljnih lica razmišljali o onome što su upravo čuli. Ne rekavši više ni riječi, jež siđe s govornice i uto se javi nanovo izabrani gradonačelnik Selca, miš Jurica.

- Dragi suseljani, vrijeme je sakupljanja zimnice i svi smo u poslu. Stoga predlažem da ne gubimo vrijeme nego da zaključimo ovaj dio vijećanja glasovanjem.

Pošto se svi složiše, gradonačelnik upita tko je za zadržavanje dosadašnjeg Pravilnika o zakupu seoskog skladišta. Većina prisutnih ponosno digne žuljevite ruke visoko dok je ostatak žučljivo stiskao zube. Manjini su pripadali: krtica Zdravko, koji se do sada još nije pronašao u većini, guja Vedrana, velika urbana dama, i stonoga Gordana, uvjeren da je ispravno samo onih nekoliko koji su joj jednaki u mirisu. Spomenuti su ispružili ruke iznad glave kad je miš upitao tko je protiv. Doduše, to i nije bilo potrebno. Zapisničar Leo već je dobro znao čija će imena morati upisivati na listu »protiv«.

Nakon što su svi prisutni glasači bili upisani u glasačku listu, Leo izjavi da je na glasanje izišla samo trećina birača Selca. Okupljeni su se zgrozili. Raspravljali su u pola glasa među sobom. Jelica je, vidno razočarana, svojoj prijateljici priznala kako je njezin susjed grmio protiv novog Pravilnika, ali ga danas ne vidi u Dvorima.

- Žalosno - primijeti glista - ne vidim danas ovdje puno poznanika koje sam smatrala svojim istomišljenicima... Bar u ovakvim pitanjima. A najviše me zapravo ljuti ono što sam jučer na pijaci čula od Marice. Izjavila je kako „ima pametnijeg posla u životu.“

Na ove riječi Jelica nije smogla odgovora. Uхватила je čvrsto svoju prijateljicu pod ruku i okrenula se prema govornici na kojoj se opet pojavio gradonačelnik.

- Dragi mještani - započeo je. - Mi smo svoj dio posla obavili, sada nam ostaje samo čekati i vidjeti hoće li Općina našu volju i angažiranost prihvatiti kao dovoljan razlog da odbaci novi Pravilnik.

Zaključujem današnje vijećanje i pozivam vas da se opet sastanemo u četvrtak kada ću vam iznijeti odluku Općine.

Dani su tekli sporo, presporo. U šumi je vladala napetost, ali se nitko o njoj nije usuđivao govoriti. Jesenske kiše neumorno su lijevale i sa stabala skidale gnjilo požutjelo lišće, stvarajući mjesto mladamicama koje će se zasigurno jednom morati pojaviti.

Napokon četvrtak. Dvori Starog Hrasta primili su puno više životinja nego u ponedjeljak. U dogovoreni sat iziđe miš Jurica na govornicu. Obučen je u seosku narodnu nošnju koja je njegovu sitnu, ali skladnu pojavu, učinila još dostojanstvenijom. Smrtno ozbiljnog lica i vatrenih očiju započeo je Jurica govor.

- Braćo, nije dobro... Prikupljeni glasovi nisu dostatni. Općina traži još minimalno sedam njih. Životinje su stajale nijeme, razočarane, poražene. U svakom srcu divljala je bura, ali u dvorani se nije čulo ni glasa.

Za vrijeme sastanka u Dvorima, u kući mrava Matka, koji nije vodio računa o Pravilnicima, dogodilo se nešto neobično. Tog tmurnog dana Matkov četvrti sin, jedini neoženjeni, objavi roditeljima da je zaljubljen u medvjedicu Fani i kako se namjerava ubrzo ženiti.

- Medvjedicu?! - kriknuli su starci. - Medvjedicu?! Znaš li ti, sinko, koliko kvadrata skladišta treba jednoj medvjedici?! - nastavio je Marko ne mogavši sniziti tona, a ni tlaka.

Nakon nekoliko trenutaka otvore se velika vrata Dvora Starog Hrasta. Među snuždene životinje, koje su potihom razgovarale u skupinama, stupi Matko sa ženom, tri sina i dvije nevjeste.

- Došli smo dati svoj glas - reče tiho Matko, ne dižući pogled s poda.

GODIŠNJICA BRAKA

Sandra Poli Živkovi

Mokoš sjedi na stolcu u kuhinji nalakćena na lijepo postavljen stol. Ispred nje hlade se lijepo aranžirana jela. Netaknuta.

Cijelo popodne kuhala je večeru. Upotrijebila je sve svoje kulinarske i božanske moći. Poslala je vile Rusalke da joj s vrha planine donesu najsvježijeg snijega i iz doline uberu tek propupalo bilje. U frižideru hladi se torta. I ambroz šampanj. Danas im je godišnjica braka. Ali njezinog muža nema.

Čeka ga već dva sata. I crnu vunu prede.

Ura je upravo odzvonila devet sati kad je na vrata banuo Perun. Zadihan i crven u licu.

Jednim okom Mokoš ga je skenirala od glave do pete, drugim okom je zažmirila.

Perun se, po svom običaju, krenuo razodijevati, i uskoro je kuća opet sličila na bojno polje. Uzalud joj trud.

- Pliz objesi mač - Mokoš će.

- Ajd i orla pospremi - nastavi.

- Možeš li, molim te, tu sjekiru staviti na svoje mjesto - ne prestaje ona.

- Malo smeta taj čekić, ako nije problem, daj ga pomakni - sad se već navila. Mobitel i ključeve od kočije uklonila je sama, pucketanjem prstiju, bez riječi.

Perun je šutio, čulo se samo zujanje bijele pčele. Obukao se u pidžamu i sjeo za stol.

- Jel ima što za pojesti?

- Ima, nešto sitno - odgovori Mokoš cinično. (Ma kakve gluposti on to

mene pita kraj ovakvog stola)

- Daj, gladan sam ko vuk.

- Uzmi, sve ti je tu - kontrolira se ona. (Još da ti i u usta stavljam)

- Jel ti znaš što sam ja danas sve prošao? - upita Perun želeći podijeliti sa svojom ženom iskustvo lošeg dana.

- Nemam pojma - odgovara ona. (Ni ne zanima me)

- Ma bolje da ti ne pričam - smireno će Perun, odlučivši ipak zadržati nervozu za sebe.

- Najbolje. (Ne trebaš mi ništa re i) - Mokošina lagana vatrice se potpiruje.

- Da ti ne pričam?

- Nemoj. Uopće me ne zanima. (Nakon što si zakasnio dva sata bolje ti je da šutiš)

- Okej.

- Meni danas stvarno ne treba živciranje. (Vidim da ni poklona nema)

- A što si ti jela?

- Ništa. (Dobro si se sjetio)

- Kako ništa, moraš jesti.

- Nisam gladna. (Prisjelo mi) Hvala.

- Daj, ne zezaj, sjedni tu kraj mene da bar malo porazgovaramo.

Mokoš sjedne pa ga samo promatra i pita se hoće li se on uopće sjetiti koji je danas dan?

- Što je ovo?

- Salata od mladog jarića, začinjena bosiljkom iz lastavičjeg gnjijezda, lanom s najviše litice, s rotkvicama iz plivajućeg vrta i mozzarelom, posuta mladim pijetlovim krijestama.

- Medvjedih bataka?

- Jesi stavila maslinovog?
- Jesam.
- A octa?
- I octa. (E ovo je ve previše!)
- Dodaj mi još, ovo ništa nije začinjeno.
- Nije ti to baš neka for a.
- Što?
- Pa svako moje jelo tako dovršavati.
- Pa da malo više gledaš masteršefa, a malo manje ogledalo, bilo bi bolje.
- Baš si kreten! - eksplodirala je.
- Pazi na svoj jezik! - vikne Perun kojemu se riđa brada od njenog prigovaranja već zapetljala.
- Pazi ti! Zar je ovo vrijeme kad se dolazi kući?! - ne da se Mokoš.
- Nisi htjela ni čuti sto je bilo - vikne Perun i pogledom prostrijeli bijelu pčelu koja je dotad bezbrižno zujkala.
- I to na današnji dan?
- Uopće ne obraćaš pažnju na mene!
- Na tebe? Pa pogledaj me, uredila sam i sebe i sve oko sebe, nisi ništa primijetio.
- Ali ti si meni uvijek lijepa, pokuša se on izvući.
- Ma ne zanima me.
- Tebe nikad ništa ne zanima - Perun će ljutito, iz njegovog oka sijevne munja, a na sredini njihovog stola izraste jedna perunika.
- Još i Perunika? Pa jesi ti normalan?!
- Sori bejb, tako legenda kaže, gdje ja bacim munju izraste perunika.
- Sreća što i ja u toj legendi imam dva muža!

ENDLESS LIGHTS

Jakov Baji

Ever since I had been a child, I have always wondered how it feels to die. I would tuck myself underneath my blanket leaving only my head exposed, and would ask my mother silly questions about the meaning of life, and whether she too would die one day. My mother was a practical woman. She used to tell me, in her gentle but determined voice, that everybody dies, and that I shouldn't concern myself with it since it won't happen any time soon.

- In the distant future, - she used to say.

I asked her is it just people that die and she told me that it is also true of animals and plants, and at that point she would put me to bed, although I would sometimes stay awake the whole night. She died when I was nine, and I told her then, as I stood above her grave, that she lied, and that a couple of years wasn't the distant future. My father followed her to the grave fourteen years later. By that time, I realized my mother had lied to me in more ways than one. It wasn't just people, plants and animals that died; ideas, ideals, thought and wishes: they all could die. And I saw love die, and marriages and family bonds die. I tried not to think about those things for a long time.

It all came back one night as I was going home from the bar when a black Mercedes with tinted windows drove past me, and just as he was about to turn at the corner of the street the car blew up, and the flames from it rose as high as the top of the utility pole. Most of the windows of the surrounding houses and cars were broken, and in the dance of the flames and the street lights the ground

looked as if it was covered in marbles, while the air was filled with the smell of gasoline and burned rubber. Two people died, and one of them was John Testa, the man everybody in town called The Rooster. A lawyer, owner of several casinos and hotels, by far the richest man in town; up to that point he had the whole city in the back of his pocket.

I thought about The Rooster just as I had finished eating lunch, and lolled back in my chair, lit a cigarette, and blew long and lazy clouds of smoke that disappeared in an instant, leaving behind only a faint smell of burned tobacco. Ana, my wife, sat across from me, her eyes were focused on her plate as she forked her beans one by one. We didn't talk much these days. In fact we barely conversed at all except when we absolutely needed to.

I turned on the TV and there was a kid's show on, one of those where they ask questions and then kids call to say the correct answer and get a book or a pencil case as a gift. Those shows always made me remember how me and Ana met. She won the first and I won the second award in a children's lottery while we were still in kindergarten, and backstage of the award show I asked her to be my girlfriend, simply because my best friend and first neighbour at that time boasted how he had a girlfriend although I had never seen her, and Ana said yes, so we used to make our parents take us to the same playgrounds, and we would pretend to be boyfriend and girlfriend. I would bring her dandelions and daisies that I picked along the way to the playground, and she would make garlands of them, wear them around her neck or wrist and proudly strut in front of other girls. We eventually lost contact during elementary school but ended up in the same high school and when we realized who the other one was we couldn't believe it.

It took me a while to get her to be my girlfriend again. When I told her we should just continue where we left off she told me that last time I had it easy and this time I would have to try harder. I wrote her letters, poems, sang songs, bought her gifts, went through all the

cliches until, after eight long months, I brought her a garland of daises and that finally sealed the deal. And it all went well for a time from then on and we got married right after high school. She told me she didn't want to have kids until we had steady jobs, our own place and some money in the bank and I agreed. Back then I had it all planned out. - The future is as bright as fireworks on New Year's Eve, - I used to say to her. I used to imagine a nice house on the edge of town with a garage and a small garden where we would grow flowers and vegetables. Our kids would play in the field outside the city where the air was fresher and we would take long walks along the river; our shoes would get dirty and from walking on the damp soil but we wouldn't care.

We never talked about how we planned on getting all of that. We never talked about what she or I would do for a living so we could build our little heaven, but then we were sure more than ever before that life only had good things in store for us, and that sure, occasionally you trip here and there and some obstacles might seem untraversable at first glance, but just as when you are a kid and you go to play basketball with your dad and you can't even throw the ball as high as the basket, sooner or later you grow and get stronger and realize that what was once was impossible was just a temporary weakness.

After school Ana worked as a hairdresser and I was a construction worker for a local company that did mostly facade repairs and would from time to time do jobs for bigger companies that worked on larger projects in the area. Since I had started working, every year there were fewer big jobs and the ones we did work on, like the new spa complex or a new warehouse for a petrol refinery in the city close to ours, didn't pay well. First the salary came late, and finally after months of hollow promises by the men in suits and ties and words spoken with a sad face but fingers crossed behind the back I was laid off, and was told I would be the first one called back when things got better.

My father used to tell me that the only way to achieve something in life is to work hard and God knows I tried just that. I tried to be all right with the money and thought I knew all the right people, that there would be work and things to build even though at one point I stopped caring and I just wanted to do anything that would put food on the table, or a new bracelet around Ana's wrist, and I loved to see her smile and wear proudly something that I bought for her. I thought I took smart loans and they were good for a time and kept our heads high but I guess when things go bad its not just a minor setback, its a landslide that takes away your car, your parent's house, even gold and silver kept somewhere in the back of a cabinet, wrapped in old paper and small plastic boxes. I had a long talk with my dad just before he passed away and when we got to the subject of economy, even he admitted that the only thing working hard got him in the end was a chance to work even harder.

- But we all need our illusions,- he told me.

- Don't be afraid to go chasing after them. -

That was when I told Ana that we should try our luck somewhere else; and she agreed. She told me she believes in me and believes in us.

We sat on one of the brown benches in a long line of benches that were empty then in late November in the park, and she complained all the time about how she only had a sweatshirt on and that it was cold, and that she forgot to put some hand lotion. Someone occasionally jogged by, looking down in the ground or somewhere in the distance as they ran, in their winter running clothes with headphones in their ears, sweat stains beneath their armpits. That was when I showed her the bus tickets and we discussed the whole plan together. At times we would fall into different moods, from anxiety stemming out of the unknowable and insecure future that we were going to meet, to joy and enthusiasm for a new beginning, a new shot at making our lives the way we wanted them to be.

The house, the old car and gold and silver solved our debt and got

us two tickets for a bus down to the coast and money to pay the rent of the apartment close to the city centre. We kept hearing stories from people who had relatives there that it wasn't easy but that you could get by and that you could find work if you were looking for it hard enough. Ana slept through most of the ride because she cried the whole night before, she told me. I told her I didn't sleep much as well and that I knew how she was feeling. The truth was I couldn't know how she was feeling and that made me nervous, because I knew her better than anyone, and a lot of times I knew what she would say even before she said it. I left behind two dead parents, old friends who cared less and less about football games and parties and started having their own wives and kids, a city of ghosts and tall stories for me. But both of her parents were still alive and she also had a younger sister. The city that was dead to me was alive for her and still I asked her to trust me.

She slept soundly, resting her head on my shoulder while the bus shook and its engines thrummed. She had the most beautiful brown hair I had ever seen in my life, and even though she was a hairdresser she never experimented with her hair and just kept it long, so it fell in waves from her scalp to below her shoulders. Her eyes were brown as well, her eyelashes were naturally long and when she smiled her lips would spread in a wide half-circle that was infectious and could make anybody around her happier.

I don't remember exactly how long the ride from the country to the coast was, yet I remember it lasted well into the night, and as the bus came up over the last hills before the sea, I woke Ana to look at the yellow lights that reached out in a curved line, stretching endlessly along the coast, and in the middle of it, the city we were so desperate to reach seemed like a swarm of fireflies on newly cut grass.

It was much bigger than the city we grew up in, and scenes like those I saw that night as the bus descended from the dark hills lived only in my imagination, or I saw them on the TV or on the internet,

but that was the first time I felt overwhelmed with the size of anything. It lit a spark in me, and my heart would beat faster. In my mind it called out to me and I imagined that one of those lights was my light. I told Ana that we'd done the right thing, that we left a town full of losers and were out here to win, and she looked at me with her dark brown eyes and I saw that she genuinely trusted me.

Things didn't work out the way we planned. With time, Ana managed to get a job at a hair salon in the neighborhood, but I kept hoping from one job to the other. Some didn't pay well, some were like lifelong prison cells, and for some you did work and they didn't pay at all. The recession that first hit back in the country now went on a vacation to the coast, and everything started to go sour. I felt things coming back full circle but I refused to surrender. If I ever raise the white flag it's not going up without some blood stains.

When they blew up The Rooster, the whole city went berserk. The gangs fought more often, there were more killings and the police didn't know where to go or what to do first. Two weeks after I told Ana how I witnessed The Rooster cooking in his car, I met a guy who maybe could help me make it all right in the end.

An acquaintance of mine I used to work with introduced me to a guy who said he had a job for me. - The pay is good, - the man said; - The risk is high though, but hey, today, everything's a big risk, huh, - he added, smiling while holding a cigar in the corner of his mouth. I would get half of the money now, and half when the job is done. And there could be more jobs coming my way if everything turns out all right, each more rewarding than the other. I shook his hand and we drank a shot of whiskey; him wishing me luck.

I never held anything away from Ana.

When I told her what I was about to do she broke down in tears and went into the bedroom, closing the door behind her. I sat for a while on the couch with my head in my hands, thinking about how we came here to start over but were just firing duds. I slowly got up and opened the bedroom door. She was lying on the bed on her side

and I laid down next to her, and put my arm around her and whispered in her ear not to be afraid and that everything would turn out alright in the end. She stopped crying after a while but didn't say a word. I caressed her arm and it felt cold. I knew I hadn't been the best I could, and that I made a lot of mistakes, but even when I did her wrong I always wished her well.

We lay there for a long time and then I got up and told her I had to go. Before I left I also told her I wouldn't be coming back home tomorrow because I had to lay low for a while, but that we could meet tomorrow night in the city and go out:

- Put on your best dress and a new pair of stockings and meet me at eight next to the cathedral. -

I was walking down the promenade by the sea and smoking a cigarette, and it just got cold so I put the collar of my coat up and licked my dry lips. People passed me by but all I could see were the lights that looked so much different from the lights I saw that evening on the bus coming to the city. I wondered about broken illusions and broken dreams, and that if you fight fire with fire maybe the 9 millimeter in my coat could bring some of it all back. Bruce Springsteen sang the opening lines to "Atlantic city" from the speakers of a nearby café, and I threw the half-smoked cigarette to the ground and walked on, its tobacco leaves continuing to burn on the cold, marble paved sidewalk.

PRIJEVODI

AS IT WAS WRITTEN (Anne Sexton)

Melita Anuši

Earth, earth,
riding your merry-go-round
towards extinction,
right to the roots,
thickening the oceans like gravy,
festering in your caves,
you are becoming a latrine.
Your trees are twisted chairs.
Your flowers moan at their mirrors,
and cry for a sun that doesn't wear a mask.

Your clouds wear white,
trying to become nuns
and say novenas to the sky.
The sky is yellow with its jaundice,
and its veins spill into the rivers
where the fish kneel down
to swallow hair and goat's eyes.

All in all, I'd say,
the world is strangling.
And I, in my bed each night,
listen to my twenty shoes
converse about it.

And the moon,
under its dark hood,
falls out of the sky each night,
with its hungry red mouth
to suck at my scars.

KAO ŠTO BIJAŠE ZAPISANO

Zemljo, zemljo,
vrteći se na svom vrtuljku
k istrebljenju,
sve do korijenja,
zgušnjavajući oceane poput umaka,
truleći u svojim špiljama,
postaješ zahod.
Tvoja stabla razrušeni su stolci.
Tvoji cvjetovi jecaju pred svojim zrcalima,
i mole za povratak sunca neskrivenoga maskom.

Tvoji oblaci odjenuše bjelinu,
u želji da postanu opaticama
i upućuju molitve Devetnice nebu.
Nebo je žuto zbog žutice,
a vene mu se ulijevaju u rijeke
gdje ribe kleče
da progutaju vlasi i kozje oči.

Sve u svemu, rekla bih,
svijet se guši.
A ja, iz svog kreveta svake noći,
slušam svojih dvadeset cipela
kako razgovaraju o tome.
A mjesec,
pod svojim mrkim skutom,
povlači se s neba svake noći,
sa svojim gladnim crvenim ustima
da siše moje ožiljke.

ELEGIJA (Vesna Parun)

Ivana Šeput

Eto: vjetar s mora vraća nam natrag odbjegle ptice
šumom krila što nas uči prolaznosti.

Ali šta marim ja da su noći moje i dani izbrojeni.

Neka trava spasi moju nježnost. Pijesak neka me naučiti voljeti.

Ne mogu u zlu živjeti, a za dobrotu ismijati će me.

Gdje je taj za koga vrijedi kleknuti na cestu i dotaći usnama
prah s njegove obuće? Taj koji će kao livada
svakog proljeća cvjetati u meni.

Neka dođe jedno proljeće što će nas naučiti biti radost
jedni drugima, i ostati lijepi.

Jer vječnoj mijeni usprkos, ja znam da moram naći
prije nego napustim ovu zemlju i ovo nebo
cvijet koji će zadržati bezazlenost
i ljubav koja neće prestati.

ELEGY

There: the wind from the sea brings back the runaway birds
with the whir of wings that teaches us transience.

But what do I care for my nights and days are counted.
Let the grass save my tenderness. Let the sand teach me to love.

I am not to live in evil, yet my kindness they will mock.
Where's the one for whom I'd kneel on the road and put my lips
on the dust off his shoes? The one who shall every spring as a
meadow
blossom inside of me.

Let the spring that shall teach us to be joyful
towards each other, and remain beautiful, come.

Because regardless of the eternal change, I know I am ought to find
before I leave this soil and this sky
a flower that shall retain naivete
and love which shall not cease.

VIVERE CON GLI OCCHI APERTI

Autore: Sara Kopeczky

Traduttori: Antonija Bosanac, Sara Kopeczky

Se esistesse un concorso per le persone del tutto mediocri, e non interessanti, Franco Franchi sicuramente lo vincerebbe. La vita passava tranquilla davanti ai suoi occhi, attenta a non svegliare in lui qualcosa che disturberebbe il suo mondo ordinato. Tutto ciò ha portato Franco fino ad una conclusione allarmante. La mattina del suo trentacinquesimo compleanno, ha capito di non aver mai vissuto un' avventura, una sfida che mettesse alla prova le sue virtù. L'avvenimento lo turbò. Voleva che gli succedesse qualcosa di nuovo ed eccitante. Il silenzio nel suo piccolo appartamento gli sembrò più assordante che mai.

- Beh, buon compleanno, Franco. - sussurrò.

Dopo la colazione, arrivò il momento per andare al lavoro. Franco si mise il suo vestito grigio, quello che portava ogni giorno. Faceva il ragioniere nella fabbrica tessile Inutilus. Prima di uscire, si guardò nello specchio in corridoio. Gli ricambiò lo sguardo un uomo basso dagli occhi marroni. Era magro e ossuto, cosicché nel vestito sembrava come se portasse l'abito del suo fratello maggiore. Il suo viso non mostrava alcuna traccia d'esperienza né di anni. Solo uno sguardo inespessivo e apatico che era ormai diventato la parte inalienabile del suo quotidiano. Pensava a com'era vent'anni prima, e si chiedeva dove gli fosse passata la vita. Prese la borsa e chiuse con cura la porta a chiave.

Camminando verso la fermata dell'autobus, passò vicino al conservatorio. Da lì ogni mattina si sentiva un dolce suono del violino che gli faceva rallentare il passo per tendere l'orecchio.

Mentre si allontanava, la musica diventava sempre più flebile. Affrettò il passo.

La fermata era gremita. Franco guardava la gente con una certa curiosità. Notò che gli adulti avevano tutti una fronte corrugata. Solo una bambina dai capelli rossi saltellava e rideva. Franco non poté far altro che contraccambiare il sorriso. La bambina si fermò per un attimo e gli diede uno sguardo curioso, e poi gli sorrise di nuovo. Franco si sentì un po' giù. Quando un adulto sorride, tutti lo guardano meravigliati e si chiedono il perché. Invece per i bambini, sorridere è la cosa più naturale del mondo. Diventare grande presume un processo paradossale, pensava: più grande sei, il tuo sorriso diventa più piccolo. Fece un passo e sospirò.

Finalmente arrivò l'autobus che aspettava. Salì per ultimo.

- Mi scusi! - sentì una voce stridula. C'è voluto un po' di tempo perché capisse che era rivolta proprio a lui. Due occhi profondi lo guardavano sotto il cilindro nero.

- Mi dica? - disse Franco, perplesso.

- È Lei, è veramente Lei! Non può immaginare quanto tempo aspettavo per conoscerLa! - disse l'uomo con la voce che tradiva l'emozione.

- Scusi, penso che Lei abbia sbagliato, io... - cominciò a balbettare.

- Neanche per sogno! Ma Lei non è Franco Franchi? -

- Sì, sono io, però non vedo perché uno vorrebbe conoscermi. Non sono per niente speciale, guardi... -

- Ma nooo...- lo sconosciuto fece un cenno con la mano e disse - - Ormai è fatta, fra poco la Sua vita cambierà completamente. -

- Ma chi è Lei? Come sa il mio nome? -

- Non c'è tempo per le chiacchiere. Domani, invece di prendere il suo solito autobus, salga sulla 25. -

- Ma io devo andare al lavoro! - protestò Franco.

- Mi creda, è importante. -

- Diciamo che io accetti di farlo. Ma dove devo andare? -

- Lo saprà quando arriverà. - gli rispose.

Franco fece per protestare, ma l'uomo era già sparito.

Scese dall'autobus alla solita fermata. Tutto il giorno non pensò ad altro che allo sconosciuto e alla loro conversazione.

La mattina seguente, lo squillo della sveglia gli interruppe bruscamente il sogno. Fino al momento quando prese la 25 Franco non era sicuro se avrebbe ubbidito alle parole dello sconosciuto. All'improvviso, dal finestrino vide un gruppo di giovani che prendevano in giro un ragazzo due volte più piccolo di loro. Il ragazzo lo guardò con i suoi vispi occhi azzurri. C'era qualcosa nel suo sguardo che lo turbò profondamente. Non esitò un secondo e scese alla prima fermata. Sapeva di dover aiutarlo.

- Ma cosa state facendo? - gridò Franco e si mise a correre dietro il gruppo di scapestrati. Erano in sei, forse sette, e insultavano il ragazzo dagli occhi azzurri. Due malandrini lo tenevano per le spalle e il terzo lo minacciava con il pugno chiuso. Nel vedere Franco, ad un tratto dai bully diventarono dei ragazzi piccoli e spaventati.

- Gambeee! - disse uno di loro, e tutti si diedero a gambe.

Franco e il ragazzo dagli occhi azzurri si guardarono in faccia. Il ragazzo aveva l'aria di uno già abituato a ricevere i colpi.

- Ti senti bene? - chiese al ragazzo.

- Sì, fino alla prossima occasione. - rispose e sollevò lo zaino dalla terra. Lo sguardo del ragazzo lo fece commuovere. Sembrava troppo serio per la sua età. Franco si chiedeva che cosa il ragazzo avesse dovuto sopportare nella sua breve vita.

- Come ti chiami? - chiese Franco.

- Daniele. -

- Piacere, Daniele. Io sono Franco. - e gli diede la mano, con una faccia seria, come se stesse facendo conoscenza con un adulto. Il ragazzo accettò con titubanza la mano.

- Grazie. Per prima. - disse finalmente.

Franco si strinse nelle spalle.

- Ma chi sono questi ragazzi? Che cosa vogliono da te? - gli chiese.

- Vogliono piegarmi. Ma non ce la faranno! - disse Daniele con dispetto, e i suoi occhi brillarono. -

- Vogliono che io riveli il mio segreto. -

- Quale segreto? - chiese subito Franco, e poi si fermò.

- Se te lo dico, non sarebbe più un segreto. -

- Va bene, non dirmelo. -

- Va bene. -

Si misero a passeggiare per la strada.

- Hai fame? - chiese Franco.

- No. - ma appena detto questo, il suo stomaco rispose con un borborigmo.

Franco comprò loro due panini.

Il grande orologio sul campanile batteva le dieci.

- Ma tu non dovresti stare a scuola? - chiese al ragazzo incuriosito.

Daniele lo guardò con un sorriso disarmante.

- Ci si annoia a scuola. E intanto nessuno sentirà la mia mancanza. - disse sotto voce.

- Vuoi che ti accompagni a casa? I tuoi genitori potrebbero preoccuparsi. -

Daniele fece una smorfia.

- Loro non sono i miei veri genitori. Neanche noterebbero se io non tornassi a casa. -

- Non dire così. - disse Franco. - Non credo sia vero. -

- Lo è, lo è! Ovunque vada, sono solo un disturbo. - disse sconcolato.

- Nessuno dovrebbe sentirsi così, e specialmente non un bimbo come te. -

- Io non sono un bimbo! -

- Certo. Dai, andiamo a prendere un gelato. -

L'autunno arrivò con la solita malinconia. Per Franco, quelle settimane come se fossero volate via: quasi ogni giorno incontrava Daniele. Discutevano a lungo e passeggiavano ancor più. Franco dovette ammettere a se stesso di affezionarsi sempre di più al ragazzo, come se fosse suo figlio. Questa nuova emozione lo sorprese.

Una fredda mattina, Daniele non venne. Franco l'aspettò per un'ora ma lui non si è presentato. Preoccupato, Franco camminava su e giù per il parco, chiedendosi dove fosse finito il ragazzo.

- Aspetta qualcuno? - sentì una voce familiare. Si voltò di scatto, e vide l'uomo con il cilindro.

- Che cosa La porta qui? -

Lo sconosciuto sorrise misteriosamente.

- Oggi non verrà, sa. -

- Di cosa sta parlando? -

- Di Daniele, naturalmente. E diamoci del tu. - sorrise.

- Che c'entra Daniele? - chiese preso dal panico. Pensava che si trattasse di un maniaco pericoloso, che avesse fatto qualcosa di male al ragazzo. Ma quello soltanto sorrise di nuovo.

- Sta bene, non preoccuparti. È stato adottato da una nuova famiglia. Abitano a un centinaio di chilometri da qui. Non te l'ha detto, perché non trovava le parole. Ha sempre odiato dire l'addio. -

Franco fissava la terra con gli occhi spalancati e cupi.

- Come sai tutto questo? Chi sei? -

- Non importa chi sono. È importante solo che appartengo ai bravi ragazzi. - Il suo viso ad un tratto si incupì. - Daniele fu trovato in una scatola di cartone davanti all'ospedale di maternità. Viveva negli orfanotrofi e passò vari affidatari. Negli ultimi tempi, la goccia ha fatto traboccare il vaso. Proprio quel pomeriggio Daniele era pronto ad usare la pistola che aveva sottratto ai quasi genitori e la quale teneva nascosta nel cassetto. Questo era il suo segreto. Se non avesse trovato qualcuno che lo salvasse e gli desse la speranza, i sette ragazzi della sua scuola ora sarebbero morti. Eppure lui con loro. Ma tu hai cambiato tutto. -

- Come mai io? - balbettò Franco.

- Sì, tu. Ricordi quel periodo in cui ti sentivi vuoto e senza una meta? Quei momenti ti hanno fatto venire qui. Spesso gli avvenimenti non capitano nella vita di uno in modo eclatante. A volte, è più grande proprio colui che difende un ragazzino dai violenti. Ogni singolo è importante, e tutte le vite sono intrecciate in qualche modo. Siamo orgogliosi di te, Franco. - gli disse, e a Franco sembrò come se l'uomo di fronte a lui fosse improvvisamente diventato un gigante.

- Sono io quello che dovrebbe ringraziarti. - disse Franco con voce rauca. Ora sapeva che l'uomo non era soltanto un passante qualsiasi. In fondo, forse lo sospettava dal primo momento.

- Adesso devo andare a prendere un altro treno. - strizzò l'occhio, e si girò per andare via, ma poi si trattenne.

- Mi sono quasi dimenticato. - prese dalla tasca qualcosa di piccolo e brillante. Si trattava di un orecchino. Brillava come una lacrima cristallizzata.

- Sta' attento a non perderlo. E ricordi, bisogna solo aprire bene gli occhi. -

- Che cosa me ne faccio di un orecchino? -

L'uomo lo guardò con tenerezza: - Lo saprai in tempo. Adesso, addio! - disse e sparì.

Quando si svegliò la mattina seguente, Franco si sentiva differente. Era vispo, riposato. Come se un gran peso gli fosse stato sollevato dal cuore. Alla prima pensò di aver fatto uno strano sogno, e poi mise la mano in tasca. La lacrima di cristallo gli cadde sul palmo. Un gran sorriso gli illuminò il volto. Sentiva come se fosse arrivato ad un traguardo. Dopo i recenti avvenimenti, era in grado di ricambiare il sorriso della persona che lo guardava dallo specchio. Avvicinandosi alla sua fermata, notò qualcosa di strano. La musica non si poteva sentire più. Sentì una nuova malinconia.

- Caspita! Ma dove sarà finito? - sentì una voce femminile.

La prima cosa che notò era il rossore che le abbelliva il volto. I suoi capelli erano raccolti in uno chignon disordinato. Portava una custodia per violino.

- Ha perso qualcosa? - chiese Franco alla donna.

- Sì, il mio orecchino. - rispose lei con una voce un po' infastidita.

Come in un sogno, Franco mise la mano in tasca. 'Lo saprai in tempo', ricordò le parole. Non aveva nessun dubbio. Sapeva cosa fare.

- Questo è Suo? - l'orecchino brillava sul suo palmo aperto.

- Incredibile! È da mezz'ora che lo sto cercando! -

Quando Franco vide i suoi occhi blu, aveva una strana sensazione di averla già conosciuta.

- A volte basta solo aprire bene gli occhi. -